

Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Рэктар БДУКМ

_____ Ю. П. Бондар

«___» _____ 2014 г.

Рэгістрацыйны № ВД-_____/вуч.

КУЛЬТУРАЛОГІЯ

*Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі
па вучэбнай дысцыпліне для ўсіх спецыяльнасцей*

Мінск
БДУКМ
2014

СКЛАДАЛЬНІК

А. А. Спірына, дацэнт кафедры культуралогіі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат культуралогіі, дацэнт

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

У. Ф. Мартынаў, загадчык кафедры культуралогіі ўстановы адукацыі «Інстытут сучасных ведаў імя А. М. Шырокава», доктар культуралогіі, прафесар;

А. І. Сцепанцоў, загадчык кафедры менеджменту сацыяльна-культурнай дзейнасці ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат культуралогіі

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

кафедрай культуралогіі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 10 ад 19.03.2014 г.);

прэзідыумам навукова-метадычнага савета ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 4 ад 16.04.2014 г.)

Адказы за рэдакцыю: В. Б. Кудласевіч

Адказы за выпуск: А. А. Спірына

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Культура з'яўляецца духоўным кампанентам дзейнасці чалавека і забяспечвае розныя сферы жыццядзейнасці грамадства. У культуры знаходзяць праяўленне дыферэнцыраванасць і сістэмнасць грамадскага жыцця, якія падтрымліваюць адзінства грамадства, пераемнасць і яго развіццё. У сувязі з гэтым асаблівае значэнне набывае сістэматычнае і планамернае вывучэнне студэнтамі ўстаноў вышэйшай адукацыі «Культуралогіі» – адной з базавых дысцыплін у сістэме вышэйшай культуралагічнай адукацыі.

Сувязь з іншымі дысцыплінамі ажыццяўляецца з улікам тэарэтычных дасягненняў замежнай і айчыннай культуралогіі, этналогіі, культурнай антрапалогіі і сумежных дысцыплін.

Мэта дысцыпліны – паглыбленне сістэмы ведаў па тэорыі і гісторыі культуры; раскрыццё сутнасці культуры і заканамернасцей яе дынамікі; асэнсаванне ўнікальнага вопыту дыялогу культур, што асабліва важна ва ўмовах глабалізацыі; фарміраванне ў студэнтаў навуковага падыходу да вывучэння з'яў культуры, які грунтуецца на разуменні навуковай карціны свету.

Важнейшымі *задачамі* вучэбнай дысцыпліны з'яўляюцца:

– выяўленне ўсеагульных заканамернасцей функцыянавання культуры;

– вызначэнне месца і ролі культуры ў цэлым і яе асноўных структурных элементаў у дынаміцы развіцця;

– асэнсаванне асаблівасцей розных тыпаў культуры, перспектывы духоўнага развіцця чалавецтва;

– вывучэнне гісторыі сусветнай культуры як сістэмы, як цэласнасці;

– паказ значэння міфалогіі, філасофіі, мастацтва, рэлігіі, навукі як унікальных каштоўнасцей чалавецтва.

У выніку засваення вучэбнай дысцыпліны «Культуралогія» студэнты павінны *ведаць*:

– марфалогію культуры;

– сэнс базавых сімвалаў сусветнай і нацыянальнай культуры;

– асноўныя этапы развіцця культуры ў сувязі з сусветнай гісторыяй чалавецтва;

– суадносіны культуры і цывілізацыі, характэрныя асаблівасці розных тыпаў культуры, у тым ліку сучаснай айчыннай культуры;

– асноўныя культурныя дасягненні пэўных геаграфічных рэгіёнаў і народаў;

умець:

– ацэньваць стан, тэндэнцыі і перспектывы развіцця сучаснай культуры;

– крытычна ўспрымаць разнастайныя з’явы культуры ў іх суаднесенасці з іншымі сферамі сацыяльнай жыццядзейнасці;

– прагназаваць, планаваць і ажыццяўляць дзейнасць у галіне культуры;

– адаптавацца ва ўмовах мультыкультурнай сітуацыі;

– аналізаваць ва ўзаемасувязі развіццё культуралогіі, рэлігіі, філасофіі, дасягненні навукі і адукацыі;

– асэнсоўваць значэнне культуры як індикатара стану грамадства;

– аналізаваць артэфакты з семіятычнага, аксіялагічнага пунктаў гледжання;

– характарызаваць творы класічнай і масавай культуры;

валодаць:

– важнейшымі метадалагічнымі парадыгмамі, прынцыпамі і метадамі культуралогіі, якія забяспечваюць разуменне культуры як інтэгратыўнай сістэмы;

– асноўнымі заканамернасцямі культурна-гістарычнага развіцця чалавецтва;

– асноўнымі артэфактамі культуры.

Да эфектыўных педагагічных методых і тэхналогій, якія садзейнічаюць далучэнню студэнтаў да пошуку і выкарыстання ведаў, набываюць вопыту самастойнага вырашэння задач, адносяцца:

– тэхналогіі праблемна-модульнага навучання;

– тэхналогіі вучэбна-даследчай дзейнасці;

– праектныя тэхналогіі;

– камунікатыўныя тэхналогіі (дыскусіі, прэс-канферэнцыі, вучэбныя дэбаты і іншыя актыўныя формы і метады);

– метады аналізу канкрэтных сітуацый;

– гульнявыя тэхналогіі, у межах якіх студэнты ўдзельнічаюць у дзелавых, ролевых, імітацыйных гульнях і інш.

Для кіравання адукацыйным працэсам і арганізацыі кантрольна-ацэначнай дзейнасці выкладчыкам рэкамендуецца выкарыстоўваць рэйтынжавыя, крэдытна-модульныя сістэмы ацэнкі ву-

чэбнай і даследчай дзейнасці студэнтаў, варыятыўныя мадэлі кіруемай самастойнай працы, вучэбна-метадычныя комплексы.

У мэтах фарміравання сучаснай сацыяльна-асобаснай і сацыяльна-прафесійнай кампетэнцыі выпускніка УВА ў практыку правядзення семінарскіх заняткаў мэтазгодна ўкараняць метадыкі актыўнага навучання, дыскусійныя формы.

У адпаведнасці з вучэбным планам на вывучэнне дысцыпліны «Культуралогія» на ФММ, ФТБКіСМ і ФІДК прадугледжана 50 гадзін – аўдыторныя заняткі (лекцыі – 40 гадзін, семінары – 10 гадзін); на ФКіСКД прадугледжана 62 гадзіны – аўдыторныя заняткі (лекцыі – 50 гадзін, семінары – 12 гадзін). Рэкамендаваная форма кантролю – экзамен.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУЖУ

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН ФММ, ФТБКіСМ, ФІДК

Раздзелы і тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін		
	усяго	лекцыі	семінарскія заняткі
Раздзел I. Тэорыя культуры			
Уводзіны	2	2	
<i>Тэма 1.</i> Узнікненне і развіццё культуралагічных ведаў на розных этапах існавання грамадства	2	2	
<i>Тэма 2.</i> Разнастайнасць падыходаў, кірункаў і школ у разуменні культуры	4	2	2
<i>Тэма 3.</i> Духоўная культура і яе сутнасць. Матэрыяльная культура: крытэрыі і змест	2	2	
<i>Тэма 4.</i> Культура сацыяльных супольнасцей. Спецыфіка масавай культуры	2	2	
<i>Тэма 5.</i> Тыпалогія культуры. Важнейшыя тыпалагічныя мадэлі культуры	6	4	2
<i>Тэма 6.</i> Дынаміка культуры	6	4	2
<i>Тэма 7.</i> Культура і цывілізацыя	2	2	
Раздзел II. Гісторыя культуры			
<i>Тэма 8.</i> Культура першабытнага грамадства	2	2	
<i>Тэма 9.</i> Культура старажытных усходніх цывілізацый. Культура Старажытнага Егіпта	2	2	
<i>Тэма 10.</i> Культура Старажытнага Кітая і Старажытнай Індыі	2	2	
<i>Тэма 11.</i> Культура Старажытнай Грэцыі і Рыма	4	4	
<i>Тэма 12.</i> Еўрапейская культура эпохі Сярэднявечча	2	2	
<i>Тэма 13.</i> Культура эпохі Адраджэння і Рэфармацыі	2	2	
<i>Тэма 14.</i> Культура Новага часу	6	4	2
<i>Тэма 15.</i> Сацыядынаміка еўрапейскай культуры XX – пачатку XXI ст.	4	2	2
Разам...	50	40	10

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН ФКіСКД

Раздзелы і тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін		
	усяго	лекцыі	семінарскія заняткі
Раздзел I. Тэорыя культуры			
Уводзіны	2	2	
<i>Тэма 1.</i> Узнікненне і развіццё культуралагічных ведаў на розных этапах існавання грамадства	2	2	
<i>Тэма 2.</i> Разнастайнасць падыходаў, кірункаў і школ у разуменні культуры	6	4	2
<i>Тэма 3.</i> Духоўная культура і яе сутнасць. Матэрыяльная культура: крытэрыі і змест	2	2	
<i>Тэма 4.</i> Культура сацыяльных супольнасцей. Спецыфіка масавай культуры	4	4	
<i>Тэма 5.</i> Тыпалогія культуры. Важнейшыя тыпалагічныя мадэлі культуры	6	4	2
<i>Тэма 6.</i> Дынаміка культуры	6	4	2
<i>Тэма 7.</i> Культура і цывілізацыя	2	2	
Раздзел II. Гісторыя культуры			
<i>Тэма 8.</i> Культура першабытнага грамадства	2	2	
<i>Тэма 9.</i> Культура старажытных усходніх цывілізацый. Культура Старажытнага Егіпта	2	2	
<i>Тэма 10.</i> Культура Старажытнага Кітая і Старажытнай Індыі	2	2	
<i>Тэма 11.</i> Культура Старажытнай Грэцыі і Рыма	4	4	
<i>Тэма 12.</i> Еўрапейская культура эпохі Сярэднявечча	4	4	
<i>Тэма 13.</i> Культура эпохі Адраджэння і Рэфармацыі	6	4	2
<i>Тэма 14.</i> Культура Новага часу	6	4	2
<i>Тэма 15.</i> Сацыядынаміка еўрапейскай культуры XX–пачатку XXI ст.	6	4	2
Разам...	62	50	12

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Раздзел I. Тэорыя культуры

Уводзіны

Культура як сістэма і з'ява грамадства і аб'ект вывучэння. Культура ў сістэме вытворчасці і сацыяльнай рэгуляцыі. Культура – скарбніца створаных чалавекам аб'ектаў. Артэфакт – антыпод прыроднаму. Культура як прадмет вывучэння. Дыверсіфікацыя навук аб культуры. Месца культуралогіі сярод гуманітарных навук. Галіны культуралогіі: фундаментальная культуралогія, сацыяльная культуралогія, псіхалогія культуры, прыкладная культуралогія, культурная семіётыка.

Тэма 1. Узнікненне і развіццё культуралагічных ведаў на розных этапах існавання грамадства

Метадалагічныя ўяўленні аб культуры. Паглыбленне разумення культуры ў антычным грамадстве. Этымалогія канцэпту «культура». Уяўленне сутнасці культуры ў працах філосафаў Сярэднявечча (К. С. Ф.Тэртуліяна, Аўгусціна Блажэннага, Фамы Аквінскага).

Дасягненне культуралагічнай думкі ў эпоху Адраджэння. Погляды на культуру М. Мантэня, Э. Ратэрдамскага, М. Кузанскага, Т. Кампанелы.

Культуралагічныя веды ў эпоху Асветніцтва. Паглыбленне поглядаў на культуру ў працах Р. Дэкарта, Дж. Лока, Ф. Бэкана, Дж. Віко, Ж.-Ж. Русо, Вальтэра, Т. Гобса.

Развіццё культуралагічных ведаў у індустрыяльным грамадстве. Культуралагічная праблематыка ў працах І. Канта, Г. В. Ф. Гегеля, Ф. Ніцшэ і іншых філосафаў.

Трактоўка культуралагічных праблем у XX ст. Феномен духоўнага фарміравання асобы ў працах рускіх філосафаў. Экзістэнцыяльная культурфіласофія. Постмадэрнісцкая трактоўка культуралагічных праблем.

Тэма 2. Разнастайнасць падыходаў, кірункаў і школ у разуменні культуры

Станаўленне культуралогіі як навукі. Каштоўнасныя і пазітывісцкія падыходы да культуры. Ідэі крэацыянізму, катастрафізму і эвалюцыянізму. Ідэі эвалюцыянізму і дыфузіянізму як аналі-

тычны інструмент вывучэння культуры. Сімвалічны інтэракцыянізм. Марксісцкая канцэпцыя культуры. Цывілізацыйная школа як вывучэнне культурных макрасупольнасцей. Псіхааналітычныя канцэпцыі культуры.

Франкфурцкая школа ў культуралогіі. Крытыка прагрэсісцкай лініі развіцця культуры. Амерыканская антрапалагічная школа. Культурна-гістарычная школа. Гульнявая мадэль культуры. Структуралісцкая версія.

Тэма 3. Духоўная культура і яе сутнасць.

Матэрыяльная культура: крытэрыі і змест

Сутнасць духоўнасці. Разнастайнасць духоўнага жыцця чалавека. Духоўна-сімвалічны характар культуры. Вызначэнне паняцця «духоўная культура». Міфалогія, рэлігія, мастацтва, навука (філасофія) як асноўныя формы духоўнай культуры. Прыярытэты духоўнай культуры. Функцыі духоўнай культуры: інфармацыйная, ментальная, знакава-сімвалічная, эстэтычная і інш.

Матэрыяльная культура – аснова духоўнай. Умоўны падзел культуры на матэрыяльную і духоўную. Крытэрыі і прыметы матэрыяльнай культуры. Катэгорыі матэрыяльнай культуры: пароды жывёл, гатункі раслін, культура глебы, будынкі і збудаванні, шляхі зносін і транспартныя сродкі, інструменты, прыстасаванні, абсталяванне, сувязь і сродкі сувязі, тэхналогія.

Фундаментальныя структурныя пераўтварэнні відаў матэрыяльнай культуры ў XX – пачатку XXI ст.

Тэма 4. Культура сацыяльных супольнасцей.

Спецыфіка масавай культуры

Характэрныя рысы элітарнай і народнай культуры. Эліта як вышэйшы слой сацыяльнай структуры грамадства. Ідэя элітарнасці культуры ў працах М.А.Бярдзьева. Агульныя рысы, асаблівыя якасці і каштоўнасна-псіхалагічныя ўстаноўкі эліты. Нефармальнае ўлада эліты.

Характэрныя рысы элітарнай культуры. Карпаратыўны характар элітарнай культуры. Духоўны арыстакратызм. Эстэтычная свабода. Глыбіня зместу і арыгінальнасць. Вытанчанасць формы. Наватарства. Індывідуальны пачатак і камерцыйная незалежнасць.

Народная культура як гістарычная аснова прафесійнай культуры. Роля народнай культуры ў ідэнтыфікацыі і самазахаванні этнасу. Этнас як суб'ект народнай культуры. Індывідуальныя, групавыя, масавыя элементы народнай культуры. Функцыі народнай культуры: эстэтычная, выхаваўчая, утылітарна-практычная, абрадавая і інш.

Ананімны, калектыўны, непрафесійны характар народнай культуры. Віды і формы народнай культуры. Творчыя стасункі і ўзаемадачынненні народнай і элітарнай культур.

Ірацыянальнасць масавых рухаў і масавай свядомасці. Уплыў НТР, урбанізацыі, разбурэння лакальных супольнасцей і сацыяльных меж на фарміраванне масавай культуры. Масавая культура як прадукт постіндустрыяльнага тыпу тэхналагічнага развіцця. Месца сучасных сродкаў камунікацыі і павышэння ўзроўню адукаванасці мас у дынаміцы масавай культуры. Дэмакратызацыя грамадства як каталізатар масавай культуры. Наркатычны характар масавай культуры. Прымітывізацыя чалавечых адносін, прыярытэт у маскульце грошай, поспеху, прапаганда канфармізму, жорсткасці, насілля, сексу. Натуралізм як рыса масавай культуры. Сэнсавы дыяпазон масавай культуры. Асноўныя жанры масавай культуры.

Тэма 5. Тыпалогія культуры.

Важнейшыя тыпалагічныя мадэлі культуры

Крытэрыі і прынцыпы тыпалагізацыі культур. Колькасна-зместавая характарыстыка канкрэтна-гістарычных форм бытвання культуры. Праблема тыпалогіі ў фундаментальнай культуралогіі (М. А. Бярдзьеў, Ф. Ніцшэ і інш.).

Крытэрыі класіфікацыі культур: прасторава-геаграфічны, сацыяльны, фармацыйны, храналагічна-часавы, этнаграфічны і інш.

Прынцыпы тыпалагізацыі культур: рэгіянальна-тэрытарыяльны, дэмаграфічны, канцэптуальны, культурна-гістарычны, рэлігійны, этнацыянальны, цывілізацыйны і інш.

Канкрэтна-гістарычныя тыпы культуры: прыродна-сімвалічны, рацыянальна-нарматыўны, антрапалагічны, пратэстанцка-рэфармісцкі, крытыка-асветніцкі, рамантычна-ўтапічны, індывідуальна-прагматычны, дэмакратычна-тэхнатронны, таталітарна-бюракратычны і інш.

Адзінства ўнутранага, псіхалагічнага ладу калектыўнай душы народа – аснова тыпалагічнай мадэлі О. Шпенглера. Прасімвал культуры. Тыпы культуры паводле О. Шпенглера.

Класіфікацыя культур М. Я. Данілеўскім. Дзейнасная прырода культуры. Славянскі культурна-гістарычны тып культуры і яго патэнцыял.

Культурна-гістарычная канцэпцыя К. Ясперса. Сутнасць паняцця «восевы час». Праметэеўскі тып культуры. Гуманістычная культура восевага часу.

Канцэпцыя цыклічнага развіцця культуры П. А. Сарокіна. Ідэацыйны, сенсітыўны і ідэалістычны тыпы культуры. М. Мід аб асаблівасцях узаемадзеянняў пакаленняў.

«Драўняная культура» і «культура рызома» (Ж. Дэлэз, Ф. Гватары). Характарыстыка традыцыяналісцкага і тэхнагеннага тыпаў культуры.

Тэма 6. Дынаміка культуры

Разнастайнасць форм і механізмаў культурных змяненняў. Паняцце «культурная дынаміка» і дэтэрмінанты культурных змяненняў, мадыфікацыя рыс культуры ў прасторы і часе. Флуктацыя культуры (П. А. Сарокін «Сацыяльная і культурная дынаміка»). Інфармацыйная тэорыя адаптацыі Т. Парсанса.

Асноўныя канцэпцыі культурнай дынамікі: працоўная тэорыя марксізму, сінергетычная парадыгма «сістэмнага эфекту», тэорыя канфлікту, псіхааналітычны падыход да культурнай зменлівасці і інш. Лінейна-паступальныя, хвалепадобныя, цыклічныя, інверсійныя, выбуховыя змяненні (Ю. М. Лотман «Культура і выбух»).

Дынаміка ўнутраных працэсаў, іх узаемадзеянне з культурнай падзеяй. Важнейшыя культурныя працэсы: параджэнне культурных феноменаў; іх міжпакаленняя трансляцыя і прастора культурнага свету; іх зменлівасць.

Традыцыя як крыніца культурнай дынамікі. Грамадскі характар традыцыі. Агульнаславянскія вытокі беларускіх культурных традыцый. Культурная інавацыя і шляхі яе ўзнікнення. Культурныя мутацыі. Этапы ўкаранення культурнай інавацыі: адбор, мадыфікацыя, інтэграцыя. Узаемадзеянне традыцый і навацый.

Запазычанні як від культурнай дынамікі. Псіхасацыяльныя фактары прыняцця і адмаўлення культурных запазычанняў.

Культурная дыфузія і яе напрамкі. Аналіз часавых, прасторавых характарыстык культур Ф. Грэбнерам, Ф. Ратцэлем, Л. Фрабеніусам, К. Уіслер. Механізмы культурных дыфузіяў. Гарызантальная і вертыкальная дыфузія.

Тэма 7. Культура і цывілізацыя

Сутнасць цывілізацыі і яе ўзаемаадносінны з культурай. Разнастайнасць тэарэтычных падыходаў да сутнасці цывілізацыі. Цывілізацыя і варварства. Цывілізацыя як грамадства роўнасці і справядлівасці. Разуменне цывілізацыі як універсальнага, няўхільнага, паступальнага руху. Цывілізацыя як матэрыяльная аснова культуры. Цывілізацыя як сістэма сацыякультурных структур, інстытутаў і прадуктаў чалавечай працы. Характар цывілізацыі: прагматычны, «плебейскі». Сферы цывілізацыі: матэрыяльнае багацце, вытворчасць, тэхніка, дабрабыт і камфорт, сістэма дзяржавы і права. Узаемадзеянне і ўзаемаўплыў культуры і цывілізацыі. Духоўна-сімвалічны характар культуры. М. А. Бярдзьеў аб паходжанні культуры.

Стадыі і тыпы цывілізацый. Аграрна-традыцыйная цывілізацыя і яе характарыстыка. Індустрыяльная, або тэхнагенная, цывілізацыя і яе мэты. Постіндустрыяльная цывілізацыя і яе адметнасці. Фарміраванне глабальнай цывілізацыі і яе негатыўныя і пазітыўныя наступствы. А. Тофлер, Ф. Фукуяма, С. Ф. Хантынгтон аб сцэнарыях развіцця цывілізацый.

Цывілізацыі Захаду і Усходу і іх узаемадачынненні.

Раздзел II. Гісторыя культуры

Тэма 8. Культура першабытнага грамадства

Навуковыя падыходы і кірункі даследавання антрапасацыягенезу і генезісу культуры. Фарміраванне культуры як універсальнага механізма самаарганізацыі і грамадскага жыцця.

Станаўленне першабытнай культуры. Архаічны (даміфалагічны) светапогляд. Татэмізм як адна з найбольш старажытных форм вераванняў (эпохі палеаліту). Анімізм, фетышызм як тып светаадчування дагістарычнай эпохі. Міфалогія і яе значэнне. Рытуал і яго функцыі ў першабытным грамадстве. Узнікненне пахавальных абрадаў і культ продкаў. Дасягненні неалітычнай

рэвалюцыі. Курганна-мегалітычная культура V–I тыс. да н.э. у Еўразіі.

Вобраз свету першабытнага чалавека (час, прастора, самаадчуванне). Асноўныя рысы першабытнай культуры. Фарміраванне традыцыі як сродку акумуляцыі і трансмісіі жыццёвага вопыту.

Першабытнае мастацтва. Пячорнае і наскальнае выяўленчае мастацтва (Альтаміра, Ляско, Мантэспан, Тасілі, Чатал-Гуюк і інш.). Помнікі першабытнай культуры на тэрыторыі Беларусі.

Тэма 9. Культура старажытных усходніх цывілізацый. Культура Старажытнага Егіпта

Культура Месапатаміі. Культурна-гістарычныя арэалы Усходу: Старажытная Месапатамія, Старажытны Егіпет. Характэрныя рысы старажытных цывілізацый: адаптацыя да прыроды, патрыярхальнасць, іерархічнасць, аўтарытарнасць, статычнасць, інтраверсія, абстрактнасць мыслення. Спецыфіка разумення асобы на Усходзе.

Перыядызацыя культуры Старажытнай Месапатаміі. Містыцызм і «Магічная душа» ў культуры Месапатаміі (О. Шпенглер, М. Эліадэ). Культ лёсу. Развіццё рэлігійных уяўленняў. Пантэон багоў.

Шумерская цывілізацыя. Міфалогія шумераў. Узнікненне і развіццё пісьменнасці. Асноўныя дасягненні ў навучы і тэхналогіях. Архітэктура шумераў (зікураты). Зараджэнне пісьменнай і прававой думкі ў Месапатаміі.

Вавілонскае царства. Дасягненні ў будаўніцтве дзяржавы, права. Літаратурныя творы. Развіццё навукі. Вавілон – шэдэўр горадабудаўніцтва. Вавілонская башня. «Эпас пра Гільгамеша» як літаратурны помнік старажытнасці.

Вісячыя сады Семіраміды.

«Законы Хамурапі» – старажытны помнік прававой думкі. «Ідэя таліёна».

Асірыя. Арганізацыя войска. Сталіца дзяржавы – горад Ніневія. Роспісы і барэльефы. Бібліятэка цара Ашурбаніпала. Асірыйскі этнас у гісторыі.

Культура Старажытнага Ірана. Арыяна. Авеста – найбольш старажытная свяшчэнная кніга чалавецтва. Асаблівасці рэлігіі зараастрызму.

Культура Персіі імперскага перыяду. Фарміраванне імперыі Кіра. Шэдэўр горадабудаўніцтва – сталіца Персіі горад Персепаль.

Адметныя асаблівасці старажытнаегіпецкай цывілізацыі. Старажытнаегіпецкая культура як вынік прыстасавання да прыродна-кліматыхных умоў (А. Д. Тойнбі). Піраміда як прасімвал егіпецкай культуры. Культ памерлых. Грабніца Тутанхамона – дасягненні ў дэкаратыўным мастацтве. Распісы грабніц. Час як важнейшая катэгорыя свядомасці егіпцяна. Рэлігійная рэформа фараона Эхнатона. Мастацтва эпохі Эхнатона. Асноўныя выяўленчыя каноны. Шэдэўры скульптуры. Літаратура Старажытнага Егіпта. Храмы і скульптуры эпохі Рамсесаў: Луксор, Карнак.

Егіпет эпохі элінізму. Характарыстыка эпохі. Александрыя як культурны цэнтр. Александрыйская філалагічная школа. Александрыйскі маяк – адно з цудаў свету.

Рымскі перыяд у развіцці культуры Егіпта.

Развіццё навуковых ведаў (матэматыка, астраномія, медыцына, ваенная справа і інш.).

Тэма 10. Культура Старажытнага Кітая і Старажытнай Індыі

Перыядызацыя старажытнакітайскай культуры. *Перыяд архаікі.* Культура першых дзяржаў. Эпоха Чжоў – «сто школ» у філасофіі Кітая.

Перыяд класікі. Утварэнне імперыі Цынь. Імперыя Хань – залаты век імперыі.

Эпоха шасці дынастый. Рост уплыву будызму на развіццё кітайскай культуры.

Традыцыяналізм кітайскай культуры. Канцэпцыя сярэдзіннай дзяржавы. Культ імператара і продкаў. Сямейна-этнічныя адносіны.

Асноўныя філасофска-рэлігійныя вучэнні Старажытнага Кітая: даасізм, канфуцыянства, маізм. Паняцці «дао», «Інь» і «Янь» як аснова гармоніі свету. Даоскія тэхнікі самаўдасканалення. Канфуцыянская мараль і мадэль ідэальнага чалавека. Прынцып гармоніі ў канфуцыянстве. Будыйская маральная традыцыя.

Рацыянальнасць мыслення як адметнасць кітайскага менталітэту. Навуковыя дасягненні. Стварэнне іерагліфічнай пісьменнасці. Кітайскі каляндар. Дасягненні кітайскай медыцыны.

Мастацтва Старажытнага Кітая (літаратура, выяўленчае мастацтва, дойлідства, музыка, дэкаратыўна-прыкладное мастацтва). Звычай і абрады. Сістэма адукацыі і выхавання.

Гістарычныя тыпы індаарыйскай цывілізацыі. Протаіндыйская культура, індаарыйская культура, культура дынастыі маўр'яўскага грамадства. Варна-каставая сістэма. Развіццё міфалагічных, рэлігійных, філасофскіх уяўленняў аб свеце. Вучэнне аб душы, карме і сансары. Брахмаізм, будызм, індуізм – асноўныя філасофска-рэлігійныя вучэнні. Аморфнасць індуізму. Рэлігійны плюралізм. Важнейшыя прынцыпы будызму. Паняцце нірваны. Махаяна і Хінаяна. Мастацкая культура Старажытнай Індыі. Веды – рэлігійна-філасофскі помнік. «Махабхарата» і «Рамаяна» – шэдэўры літаратуры сусветнага значэння. Значэнне танца ў індыйскай культуры. Пячорныя гарады і храмавыя комплексы. Прававая культура (Закон Ману). Развіццё навукі і тэхнікі (астраномія, матэматыка, медыцына і інш.). Камасутра – энцыклапедыя сямейных адносін і сексуальнага жыцця.

Тэма 11. Культура Старажытнай Грэцыі і Рыма

Перыядызацыя старажытнагрэчаскай культуры. *Крыта-мікенскі перыяд*. Рассяленне старажытных этнасаў у III–II тыс. да н.э. па Еўропе і Міжземнамор'і. Фарміраванне грэчаскай міфалогіі. Мінойская культура вострава Крыт. Абшчынна-родавая культурная спадчына ў культуры Грэцыі. Уяўленні аб культурнай дынаміцы.

Антычная Грэцыя перыяду архаікі. Полісная сістэма дзяржаўнасці. Алімпійскія гульні. Міфалогія антычнай Грэцыі. Апалонаўскае і дыянісійскае ў культуры. Элінскі эпас. Праблема спалучэння рацыянальнасці і містыкі. Ідэя «парадку» і прынцып «меры».

Антычная Грэцыя перыяду класікі. Палітычная культура старажытных грэкаў. Класічны перыяд у гісторыі філасофіі (Сакрат, Платон, Арыстоцель). Скульптары эпохі класікі. Сямейныя адносіны і быт грэкаў.

Культура элінізму. Сінтэз мастацтва Захаду і Усходу. Інтэнсіўнасць развіцця мастацтва. Асноўныя дасягненні эпохі.

Перыядызацыя старажытнарымскай культуры: этрускі і царскі перыяды; перыяд рэспублікі; перыяд імперыі. Уплыў грэчаскай культуры на рымскую цывілізацыю. «Civitas» як падмурак

рымскай культуры. Своеасаблівасць карціны свету ў Старажытным Рыме. Каштоўнасці рымскай супольнасці. Канцэпт лёсу (фатуму) у сістэме каштоўнасцей рымлян.

Міфалагізацыя гісторыі як характэрная рыса рымлян. Пантэон Рыма. Крызіс старажытнарымскай рэлігіі. Хрысціянства як сінтэз іўдзейскай і антычнай культурных традыцый.

Палітычная і прававая культура Рыма (Г. Ю. Цэзар, М. Т. Цыцэрон, Палібій і інш.). Рымская філасофская школа (Марк Аўрэлій, Луцый Сенека і інш.). Стаіцызм. Уплыў культуры Рыма на станаўленне заходняй цывілізацыі. Раннехрысціянскае мастацтва і сімволіка.

Тэма 12. Еўрапейская культура эпохі Сярэднявечча

Паняцце Сярэднявечча і яго інтэрпрэтацыя ў еўрапейскай гуманітарнай думцы (Ф. Ніцшэ, Ё. Хейзінга, М. Блок, Ф. Бродэль, Ж. Ле Гоф і інш.). Перыядызацыя еўрапейскай сярэдневяковай культуры: ранняя, сталая, позняя. Хрысціянства як каштоўнасца-сімвалічная аснова культуры Сярэднявечча. Узнікненне хрысціянскай тыпалогіі культуры і яе роля ў станаўленні хрысціянскага тыпу культуры (Іаан Златавуст, св. Аўгусцін, Фама Аквінскі і інш.).

Адметнасць сярэдневяковай карціны свету. Храм як «вертыкаль духу»; горад як «гарызанталь гісторыі». Ідэя ўсеагульнай любові. Боскае адкрыццё як аснова пазнання свету. Ідэя асабістага выратавання веруючага. Хрысціянская сатэрыялогія – вучэнне аб выратаванні. Дуалізм сярэдневяковай свядомасці: горні свет і дольны свет.

Субкультуры Сярэднявечча: хрысціянская, рыцарская, бюргерская, вясковая, варварская. Узаемасувязь рэлігійнай, арыстакратычнай і народнай культуры.

Мастацкая сярэдневяковая культура. Раманскі і гатычны стылі і іх адметныя рысы. Хрысціянскі канон. Хрысціянская іканаграфія. Мазаікі і фрэскі. Кніжная мініяцюра. Помнікі архітэктуры: саборны ансамбль у Пізе, царква Нотр-Дам дзю Пор у Клермон-Феране, сабор Парыжскай Божай Маці і інш. Музычнае мастацтва: грыгарыянскі харал, поліфанія, чатырохлінейны нотны стан. Літаратура: эпас, літургічная драма, роман, куртуазная паэзія. Сярэдневяковы тэатр: містэрыя, фарс, міракль. Народная карнавальная культура як «іншае жыццё на-

рода на аснове смеху». Станаўленне адукацыі. Узнікненне першых універсітэтаў.

Сярэдневяковая беларуская культура. Хрысціянскі гуманізм беларускіх асветнікаў: Ефрасіння Полацкая, Кірыла Тураўскі, Клімент Смаляціч, Аўраамій Смаленскі. Школы дойдства на беларускіх землях. Помнікі архітэктуры: Сафійскі сабор у Полацку, гродзенская царква Барыса і Глеба, царква Благавешчання ў Віцебску і інш. Манументальны і станковы жывапіс. Дробная пластыка. Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва. Сістэма адукацыі і выхавання. Царкоўныя і манастырскія школы.

Тэма 13. Культура эпохі Адраджэння і Рэфармацыі

Сацыяльна-эканамічныя перадумовы ўзнікнення культуры Рэнэсансу. Тыпы рэнэсансных культур: італьянскае Адраджэнне, Паўночнае Адраджэнне, Няпоўнае Адраджэнне (Англія, Партугалія, Чэхія, Польшча). Пратарэнэсанс, Ранні Рэнэсанс, Высокі Рэнэсанс, Позні Рэнэсанс. Змяненне тэацэнтрычнага светапогляду на гомацэнтрычны. Новая інтэрпрэтацыя традыцыйных хрысціянскіх догматаў. Засваенне антычнай культурнай спадчыны. Ідэалы і каштоўнасці рэнэсансных гуманістаў. Ідэал гармоніі чалавека і космасу.

Мастацтва як увасабленне новай карціны свету. Італьянскія жывапісныя школы. Творчасць Леанарда да Вінчы, Мікеланджэла, Тыцыяна, Батычэлі, Рафаэля, Альбрэхта Дзюрэра, Іераніма Босха і інш. Ман'ерызм як стыль Рэнэсансу. Адлюстраванне ў тэатральным мастацтве гуманістычных ідэй і супярэчнасцей эпохі (У.Шэкспір). Адраджэнне камедыі, трагедыі, пастаралей. La commedia erudite і камедыя дэль артэ.

Музычнае мастацтва: ars antiqua, ars nova. Нідэрландская поліфанічная школа. Развіццё народнай песеннай творчасці і інструментальная музыка. Фларэнтыйская камерата.

Асаблівасці літаратуры Рэнэсансу. «Кніга песень» Ф. Петраркі. Рэнэсансная навела Д. Бакачыя, Л. Арыоста. Рэалістычна-фантастычныя раманы Ф. Рабле, М. Сервантэса.

Асноўныя дасягненні ў галіне навукі і іх уплыў на духоўную культуру. Светапоглядныя канцэпцыі С. Буднага, В. Цяпінскага, А. Волана і інш. Культуратворчая дзейнасць Ф. Скарыны. Станаўленне і развіццё беларускай мовы, пісьменнасці і літаратуры (М. Гусоўскі, Я. Вісліцкі).

Пашырэнне адукацыі. Брацкія школы. Езуіцкія калегіумы. «Граматыка» М. Смятыцкага.

Тэма 14. Культура Новага часу

Сацыяльна-палітычныя дэтэрмінанты фарміравання культуры Новага часу.

Пераходны характар культуры – ад Сярэднявечча да Новага часу. Класіцызм. Барока як стыль эпохі. Навуковая рэвалюцыя. Культ навукі і тэхнікі. Секулярызацыя культуры і быту. Асвета як ідэалогія буржуазіі. Пратэстантызм і яго роля ў фарміраванні капіталістычных адносін (М. Вэбер).

Філасофія Новага часу. Асветніцкія ідэі Д. Дзідро, Вальтэра, Ж.-Ж. Русо і інш. Асноўныя мастацкія напрамкі. Культура ракако. Мастацтва Францыі, Англіі, Іспаніі, Германіі. Венская школа ў музыцы. Фламандская школа жывапісу.

Культура Захаду ў XIX ст.: агульная характарыстыка эпохі. Эпоха рамантызму. Ідэалы і сімвалы рамантызму ў мастацтве. Стагоддзе літаратуры, музыкі, тэатра. Стыль ампір. Новыя напрамкі ў архітэктуры. Містычны элемент рамантызму (У. Блэйк). Эскапісцкія ідэі рамантызму (Дж. Г. Байран і інш.). Цікавасць да культур Усходу і народнай культуры.

Пошукі рэалістычнага мастацтва. Эстэтычныя ідэалы рэалізму. Адлюстраванне рэалій буржуазнай культуры. Імпрэсіянізм у культуры Еўропы.

Дэкаданс. Культурфіласофская рэфлексія Ф. Ніцшэ. Стыль мадэрн. Мадэрнізм – інавацыйна-крэатыўны тып культурнага светабачання. Авангардныя напрамкі ў культуры як адлюстраванне супярэчнасцей быцця Еўропы (кубізм, сімвалізм, сюррэалізм, футурызм, экспрэсіянізм і інш.).

Беларуская культура XVII–XVIII стст. Грэка-каталіцкая царква і яе ўплыў на развіццё культуры. Асвета і адукацыя. Асветніцкая дзейнасць Сімяона Полацкага, М. Пачобута-Адлянцкага, Л. Залускага, Я. Даманеўскага, Б. Дабашэвіча і інш.

Фарміраванне дэмакратычнай ідэалогіі і грамадскай думкі ў XIX ст. (К. Каліноўскі, А. Незабытоўскі, Ф. Савіч і інш.).

Мастацкая культура ў Беларусі. Віленскае барока, тэатр, дэкаратыўна-прыкладное мастацтва. Вобраз рамантычнага героя ў творчасці А. Міцкевіча. Эстэтыка рамантызму ў паэзіі Т. Зана і Я. Чачота. Тэндэнцыя ўпарадкавання існуючага, а не яго пераўтварэння ў драматургіі В. Дуніна-Марцінкевіча. Прын-

цыпы рэалізму і народнасці ў творах Ф. Багушэвіча. Рамантычныя і рэалістычныя пачаткі ў паэзіі Я. Лучыны.

*Тэма 15. Сацыядынаміка еўрапейскай культуры
XX – пачатку XXI ст.*

Крызіс каштоўнасцей розуму, прагрэсу і самабытнасці свету ў познім індустрыяльным грамадстве. Культура мадэрну як пошук новых духоўных асноў быцця. Сацыяльна-палітычныя рухі леварадыкальнага і праварадыкальнага зместу. Распад адзінства еўрапейскай культуры постіндустрыяльнага грамадства.

Масавае грамадства і культура. Тэхналагічныя і сацыяльныя дэтэрмінанты фарміравання масавай культуры. Механізм масавай культуры і яе функцыі.

Феномен постмадэрнізму і яго адметныя ўласцівасці. Рост культурнай разнастайнасці. Узаемадзеянне культур, міжкультурная камунікацыя. Дыялог культур. Варыянты ўзаемадзеяння самабытнасці і сучаснасці.

Агульныя прынцыпы і каштоўнасці савецкай культуры. Уніфікацыя культурнага жыцця ў савецкім грамадстве. Дэструкцыя сацыялістычнай культуры. Сацыякультурнае фарміраванне постсавецкага грамадства.

Перадумовы фарміравання сусветнай культуры. Складванне планетарнай прасторы культуры. Праблема глабальных цэнтраў і перыферыі культуры. Полімарфізм культуры як фактар устойлівага развіцця сучаснага грамадства. Футуралогія аб глабальным мадэліраванні розных аспектаў сусветнай культуры.

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Літаратура

Асноўная

1. *Абдзіраловіч, І.* Адвечным шляхам: дасьледзіны беларускага светапогляду/ І. Абдзіраловіч. – Мінск : Навука і тэхніка, 1993. – 44 с.
2. *Библер, В. С.* Культура. Диалог культур / В. С. Библер // Вопросы философии. – 1989. – № 6. – С. 33–38.
3. *Гуревич, П. С.* Культурология / П. С. Гуревич. – М. : Знание, 1994. – 288 с.
4. *Игнатович, П. Г.* Этнические основания культуры / П. Г. Игнатович, Ю. В. Чернявская. – Минск : Технопринт, 2001. – 100 с.
5. *Иконникова, С. Н.* История культурологии. Идеи и судьбы / С. Н. Иконникова. – СПб. : Санкт-Петерб. гос. академия культуры, 1996. – 264 с.
6. *Кармин, А. С.* Культурология / А. С. Кармин. – СПб. : Питер, 2001. – 464 с.
7. *Маркарян, Э. С.* Теория культуры и современная наука / Э. С. Маркарян. – М. : Мысль, 1983. – 284 с.
8. *Мартынов, В. Ф.* Культурология. Теория культуры : учеб. пособие / В. Ф. Мартынов. – Минск : АСАР, 2008. – 848 с.
9. *Смолік, А. І.* Культуралогія: тэорыя культуры : вучэб. дапам. / А. І. Смолік, Л. К. Кухто. – Мінск : Беларус. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў, 2008. – 281 с.
10. *Смолік, А. І.* Культуралогія: гісторыя культуры : вучэб. дапам. / А. І. Смолік, Л. К. Кухто, А. А. Цобкала. – Мінск : Беларус. дзярж. ун-т культуры і мастацтваў, 2009. – 311 с.
11. *Усовская, Э. А.* Постмодернизм в культуре XX в. / Э. А. Усовская. – Минск : БГУ, 2003. – 63 с.
12. *Флиер, А.* Культурология для культурологов / А. Флиер. – М. : Акад. проект, 2000. – 492 с.

Дадатковая

1. *Гуревич, А. Я.* Средневековый мир: культура безмолвствующего большинства / А. Я. Гуревич. – М. : Искусство, 1990. – 396 с.
2. *Данилевский, Н. Г.* Россия и Европа. Взгляд на культурные и политические отношения славянского мира к германороманскому / Н. Г. Данилевский. – М. : Книга, 1991. – 574 с.

3. *Каган, М. С.* Философская теория ценностей / М. С. Каган. – СПб. : Петрополис, 1997. – 205 с.
4. *Камю, А.* Бунтующий человек / А. Камю. – М. : Политиздат, 1990. – 415 с.
5. *Лосев, А. Ф.* Эстетика Возрождения / А. Ф. Лосев. – М. : Мысль, 1982. – 623 с.
6. *Лыч, Л.* Гісторыя культуры Беларусі / Л. Лыч, У. Навіцкі. – Мінск : Экаперспектыва, 1996. – 453 с.
7. *Ортега-и-Гассет, Х.* Восстание масс / Х. Ортега-и-Гассет // Избранные труды / Х. Ортега-и-Гассет. – М. : Весь мир, 2000. – 704 с.
8. *Почепцов, Г. Г.* Теория коммуникаций / Г. Г. Почепцов. – М. : Релф-бук, 2001. – 656 с.
9. *Сорокин, П. А.* Человек. Цивилизация. Общество / П. А. Сорокин. – М.: Политиздат, 1992. – 544 с.
10. *Тайлор, Э. Б.* Первобытная культура / Э. Б. Тайлор. – М. : Наука, 1989. – 612 с.
11. *Тойнби, А. Дж.* Постижение истории / А. Дж. Тойнби. – М. : Прогресс, 1991. – 640 с.
12. *Тоффлер, Э.* Третья волна / Э. Тоффлер. – М. : АСТ, 2002. – 776 с.
13. *Уайт, Л.* Избранное: наука о культуре / Л. Уайт. – М. : РОССПЭН, 2004. – 960 с.
14. *Фрейд, З.* Психоаналитические этюды / З. Фрейд. – М. : АСТ, 2004. – 220 с.
15. *Фромм, Э.* Человек для себя. Иметь или быть? / Э. Фромм. – Минск : Коллегиум, 1997. – 253 с.
16. *Хантингтон, С.* Столкновение цивилизаций / С. Хантингтон. – М. : АСТ, 2003. – 603 с.
17. *Хёйзинга, Й.* Осень средневековья / Й. Хёйзинга. – М. : Наука, 1988. – 544 с.
18. *Юнг, К.-Г.* Психология бессознательного / К.-Г. Юнг. – М. : Канон, 1994. – 320 с.
19. *Ясперс, К.* Смысл и назначение истории / К. Ясперс. – М. : Политиздат, 1991. – 528 с.

Пералік рэкамендаваных сродкаў дыягностыкі

У якасці аднаго з элементаў, рэкамендуемага для выяўлення ўзроўню вучэбных дасягненняў студэнта, выкарыстоўваюцца крытэрыяльна-арыентаваныя тэсты. Яны ўяўляюць сабой сукупнасць тэставых заданняў закрытай формы з адным або некалькімі варыянтамі правільных адказаў; заданняў на ўстанаўленне адпаведнасці паміж элементамі двух мностваў з адным або некалькімі суадносінамі і роўнай або рознай колькасцю элементаў у мноствах; заданняў адкрытай формы з фармалізаваным адказам; заданняў на ўстанаўленне правільнай паслядоўнасці.

Для вымярэння ступені адпаведнасці вучэбных дасягненняў студэнта патрабаванням адукацыйнага стандарту таксама рэкамендуецца выкарыстоўваць праблемныя, творчыя задачы, якія прадугледжваюць з'ўрыстычную дзейнасць і нефармалізаваны адказ.

РЕПОЗИТОРИЙ БУДУЩЕГО

Метадычныя рэкамендацыі па арганізацыі і выкананні самастойнай работы студэнтаў

Самастойная праца накіравана на паглыбленне ведаў па дадзенай дысцыпліне і падахвочванне студэнтаў да матывацыйнай вучэбнай дзейнасці і ўсебаковаму засваенню навучальнага матэрыялу. Самастойная праца ўключае наступныя формы:

- падрыхтоўка да семінарскіх і практычных заняткаў;
- вывучэнне падручнікаў і вучэбных дапаможнікаў з прапанаванага спіса і самастойны пошук крыніц;
- вывучэнне нарматыўна-прававых актаў і даведачнай літаратуры па тэмах дысцыпліны;
- самастойнае азнаямленне з міжнароднымі нарматыўна-прававымі актамі;
- напісанне тэматычных дакладаў, рэфератаў па праблемных тэмах;
- стварэнне наглядных электронных прэзентацый па вывучаемых тэмах;
- заняткі ў бібліяграфічным адзеле бібліятэкі па зборы матэрыялаў для дыскусій, дэбатаў, напісання эсэ і г.д.

Для ацэнкі якасці самастойнай работы студэнтаў ажыццяўляецца кантроль за яе выкананнем. Формы кантролю самастойнай працы: праверка індыўідуальных заданняў і пісьмовых тэкстаў, кансультаванне студэнтаў па стварэнні мультымедычных прэзентацый і выбары матэрыялу для эсэ.

Вучэбнае выданне

КУЛЬТУРАЛОГІЯ

*Вучэбная праграма ўстанова вышэйшай адукацыі
на вучэбнай дысцыпліне для ўсіх спецыяльнасцей*

Карэктар В. Б. Кудласевіч
Тэхнічны рэдактар А. Д. Захарэвіч

Падпісана ў друк 2014. Фармат 60x84¹/₁₆.
Папера пісчая № 2. Рызаграфія.
Ум. друк. арк. 1,39. Ул.-выд. арк. 0,89. Тыраж экз. Заказ .

Выдавец і паліграфічнае выкананне:
УА «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў».
Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы,
распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 1/177 ад 12.02.2014.
ЛП № 02330/456 ад 23.01.2014.
Вул. Рабкораўская, 17, 220007, г. Мінск.